

Riksgälden

Kännedomsundersökning om insättningsgarantin

Januari 2015

Innehåll

Innehållsförteckning

1. Bakgrund och syfte.....	3
2. Sammanfattning av 2014 års resultat	4
3. Metod och genomförande	6
3.1 Frågeformulär	7
3.1.1 Konfidensintervall och signifikansnivåer	8
4. Presentation av undersökningsresultat	9
4.1 Spontan kännedom	9
4.2 Hjälpst kännedom	10
4.3 Upplevd kunskap	11
4.4 Faktisk kunskap.....	12
4.5 Förtroende för Riksgälden och insättningsgarantin	17
4.6 Information om insättningsgarantin	20
4.7 Kunskap och förtroende.....	21
5. Slutsatser	24
5.1 Relativa styrkor	24
5.2 Relativa brister	25

1. Bakgrund och syfte

Det internationella samarbetsorganet International Association of Deposit Insurers (IADI), som Riksgälden och Sverige tillhör, har tagit fram riktlinjer som slår fast att alla insättningsgarantiorganisationer i medlemsländerna bör genomföra regelbundna mätningar av allmänhetens kunskapsnivå om den statliga insättningsgarantin och vid behov försöka öka kunskapsnivån.

Syftet med undersökningen är att mäta kännedom och kunskapsnivå bland den svenska befolkningen rörande insättningsgarantin, för att i ett andra steg kunna genomföra effektiva informationsinsatser i syfte att, vid behov, höja denna kunskapsnivå. Bristande kännedom om systemet innebär dels att konsumenterna gör oinformerade val och riskerar att drabbas av förluster samtidigt som låga kunskapsnivåer ökar risken för uttagsstormningar. Riksgälden behöver känna till allmänhetens kunskap om insättningsgarantin vad gäller:

- Vilka typer av sparformer som skyddas
- Vilka det är som skyddas (privatpersoner/juridiska personer)
- Hur stort belopp som skyddas
- Vilka typer av institut som omfattas
- Vem som står bakom garantin
- Hur utbetalning sker

2. Sammanfattning av 2014 års resultat

- Generellt är det inga stora skillnader i resultaten jämfört med 2013 års undersökning. Vi ser marginella upp- eller nergångar mellan åren, för vissa frågor och vissa grupper är skillnaderna större och statistisk säkerställda. Där det finns signifikanta skillnader beskrivs detta i texterna i rapporten.
- 55 % av de tillfrågade känner spontant till att det finns ett skydd för insatta pengar på banker och andra finansföretag, medan 29 % uppger att de *inte* tror att det finns något sådant skydd. 2013 låg dessa andelar på 51 % respektive 30 %. Unga (15–29 år) och kvinnor är överrepresenterade bland dem som *inte* tror att det finns något skydd för insatta pengar. Jämfört med 2013 års undersökning är det dock en signifikant ökning i spontan kännedom bland de yngre; 23 % uppger 2013 att de känner till att det finns ett skydd, en andel som ökat till 34 % 2014.
- När respondenterna fått begreppet förklarad för sig är det något fler (63 %) som uppger att de känner till insättningsgarantin (2013: 60 %). Bland män och personer i åldrarna 50 år eller äldre är kännedomen större än i de andra undergrupperna.
- Bland dem som uppger att de har hört talas om insättningsgarantin svarar 43 % att de känner till *ganska* eller *mycket väl* hur insättningsgarantin fungerar, en andel som låg på 46 % 2013. Fler män (51 %) än kvinnor (35 %) uppger att de har goda kunskaper om hur insättningsgarantin fungerar. Betydligt färre 15–29 åringar uppger att de känner till insättningsgarantin väl eller mycket väl (25 % jämfört med mellan 41–52 % bland personer i åldrarna 30 år eller äldre). Bland personer som någon gång de senaste två åren(?) haft sparmedel som överstigit 500 000 kr ser vi en signifikant nergång bland de som uppger att de känner till insättningsgarantin *mycket väl*; från 29 % 2013 till 18 % 2014.
- Endast 6 % uppger att de vet hur stort belopp som maximalt skyddas av insättningsgarantin. 5 % svarar 100 000 euro och 1 % anger ett belopp inom rätt intervall i svenska kronor, ca 800 000 – 950 000 kronor (oförändrad jämfört med 2013). Fler män (8 %) än kvinnor (1 %) tror att det maximala beloppet är 100 000 euro.
- Närmare hälften (47 %, samma andel 2013) svarar att beloppet gäller per person och bank, däribland en större andel män (53 %) än kvinnor (39 %).
- 94 % bland de tillfrågade tror att banker omfattas av insättningsgarantin (2013: 94 %). Betydligt färre, endast 18 %, känner till att även kreditmarknadsföretag omfattas av penningsskyddet. Dock är det signifikant flera som känner till detta jämfört med 2013 (14%). Fyra av tio (40 %) vet att värdepappersbolag också omfattas (2013: 35 %). Nära sex av tio (58 %, 2013: 60 %) tror att försäkringsbolag också omfattas av insättningsgarantin, trots att så inte är fallet. Relativt många tror detsamma om fondbolag; 45 % uppger att fondbolag omfattas av insättningsgarantin, en signifikant ökning jämfört med 2013 års undersökning (39 %). Andelen personer som tror att fondbolag omfattas är större bland personer 15–29 år (57 %) och 30–49 år (56 %).

- Sparkonto (92 %) och lönekonto (85 %) är de två sparformer som flest tror insättningsgarantin omfattar (2013: 94 % respektive 87 %). Hälften (51 %) tror, felaktigt, att även fondsparande inkluderas, ungefär var fjärde (24 %) tror att pensionssparande utanför bank och 77 % att individuellt pensionssparande i bank omfattas av insättningsgarantin.
- Fyra av tio respondenter (41 %) svarar att de tror att insättningsgarantin gäller för både privata och juridiska personer (2013: 39 %). En större andel kvinnor (46 %) än män (37 %) tror att skyddet gäller såväl privata som juridiska personer.
- Gällande hur många dagar efter en konkurs som det enligt lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetald, svarar 13 % inom det korrekta intervallet 15-30 dagar (2013: 14 %). Inga signifikanta skillnader för kön eller ålder går att finna för detta resultat 2014.
- Bland de personer som känner till insättningsgarantin har 89 % *ganska* eller *mycket stort* förtroende för att de skulle få tillbaka pengarna om deras bank skulle gå i konkurs (86 % 2013). Bland personer med *mycket stort* förtroende (omdöme 5 av 5) är andelen män (44 %) större än andelen kvinnor (30 %).
- Sju av tio tror att det är staten som hanterar insättningsgarantin (oförändrad jmf med 2013), däribland fler män (74 %) än kvinnor (66 %). Bland dem som tror att staten ansvarar för insättningsgarantin svarar 24 % att de tror att Riksgälden är den myndighet som står för ansvaret (2013: 28%). En större andel män (29 %) än kvinnor (17 %) svarar Riksgälden på denna fråga.
- 76 % av den totala andelen svarande uppger att de har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för Riksgälden (2013: 74 %). Män (26 %) och 30-49 åringar (28 %) är överrepresenterade bland dem som har *mycket stort* förtroende för Riksgälden.
- 15 % uppger att de någon gång under de senaste två åren har haft ett sparande som överstigit 500 000 kronor på bank (2013: 12 %). Personer i åldrarna 50-64 år och 65 år eller äldre är överrepresenterade bland dem som i sammanhanget har eller haft ett stort sparande under de senaste två åren (22 % respektive 29 %).
- Information om insättningsgarantin vill de tillfrågade helst få via bankerna (46 %). Relativt många svarar även att de önskar få informationen via brev (30 %) och genom internet till exempel genom Riksgäldens webbplats (25 %).

3. Metod och genomförande

Denna undersökning genomfördes även 2013 av TNS Sifo på uppdrag av Riksgälden och årets undersökning följer samma upplägg som föregående mätning. Frågeformuläret som har använts i årets undersökning är det samma som togs fram i samarbete mellan TNS Sifo och Riksgälden inför den föregående undersökningen. Frågorna inkluderades i TNS Sifos telefonomnibuss mellan den 24 – 28 november 2014. I telefonomnibussen ställdes frågorna i samma intervju som andra opinionsfrågor från andra beställare. Under var och en av de fyra mätdagarna gjordes 250 intervjuer. Totalt gjordes 1000 intervjuer under fältperioden.

I undersökningen ställdes sju kunskapsfrågor där den tillfrågade har fått besvara ett antal frågor om bland annat reglering av insättningsgarantin i syfte att mäta den allmänna kunskapsnivån bland befolkningen. Varje enskilt rätt svar ger ett visst antal poäng där vissa frågor väger tyngre än andra. En individ kan maximalt få 100 poäng om samtliga svar är korrekta. Genom poängsättningen skapas ett kunskapsindex där individens kunskap om insättningsgarantin mäts på en skala mellan 0 och 100, där 0 betyder inga kunskaper alls och 100 mycket goda kunskaper. I undersökningen bedöms poäng mellan 0 – 49 som ganska eller mycket dåliga kunskaper medan 50 – 100 poäng klassificeras som ganska eller mycket goda kunskaper enligt följande modell:

Mycket dåliga kunskaper (0-24)

Ganska dåliga kunskaper (25 – 49)

Ganska bra kunskaper (50 – 74)

Mycket bra kunskaper (75 - 100)

Nedan presenteras frågeformuläret som helhet och de frågor som ligger till grund för kunskapsindexeringen. Vid dessa frågor noteras även hur många poäng som varje enskilt rätt svar ger inom parentes efter frågeformuleringen.

3.1 Frågeformulär

Följande 13 frågor ställdes i undersökningen för Riksgäldens räkning:

1. Känner du till om det finns något skydd för penninginsättningar på bankkonto i det fall din bank eller finansföretag skulle gå i konkurs, alltså att du skulle kunna få tillbaka dina pengar?
2. Det finns ett skydd för insättningar som kallas insättningsgarantin. Den innebär att pengar som sätts in på konton hos vissa finansföretag är garanterade. Spararna får då ersättning om t.ex. deras bank skulle gå i konkurs. Har du hört talas om detta?
3. Hur väl känner du till hur insättningsgarantin fungerar?
4. Hur stort belopp tror du som mest skyddas av insättningsgarantin? Hur mycket tror du att du som mest kan få tillbaka om din bank eller finansföretag går i konkurs? (*indexfråga 25p*)
5. Via insättningsgarantin skyddas insatta belopp upp till maximalt 100 000 euro. Tror du att det beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank? (*indexfråga 25p*)
6. Jag läser nu upp fem olika sorters företag och jag frågar dig om du tror att de omfattas av insättningsgarantin, alltså att de som gjort insättningar där har pengarna skyddade vid en konkurs? (*indexfråga 10p, 2 poäng per rätt svar*)
 - a. Banker
 - b. Kreditmarknadsföretag
 - c. Värdepappersbolag
 - d. Försäkringsbolag
 - e. Fondbolag
7. Jag läser nu upp fem sorters sparformer och jag frågar dig om du tror att de omfattas av insättningsgarantin, alltså att de som gjort insättningar i sådana har dessa skyddade vid en konkurs? (*indexfråga 10p, 2 poäng per rätt svar*)
 - a. Lönekonto
 - b. Individuellt pensionssparande i bank
 - c. Sparkonto
 - d. Fondsparande
 - e. Pensionssparande utanför bank
8. Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som för företag eller andra juridiska personer? (*indexfråga 5p*)
9. Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt denna lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetalt till spararna? (*indexfråga 15p*)

10. Om din bank skulle gå i konkurs, hur stor förtroende har du för att du kommer att få tillbaka dina insatta pengar från insättningsgarantin?
11. a) Vet du vem som hanterar insättningsgarantin, EU, svenska staten eller bankerna? (*indexfråga 5p*)
11. b) Vet du vilken myndighet? Är det Finansinspektionen, Finansdepartementet, Riksgälden, Riksbanken, Skatteverket eller Försäkringskassan? (*indexfråga 5 p*)
11. c) Det är Riksgälden som ansvarar för hanteringen av insättningsgarantin. Riksgälden är en myndighet som dessutom ansvarar för den statliga upplåningen och stödet till banker i kris. Hur stort är ditt förtroende för Riksgälden som myndighet?
12. Har ditt personliga sparande på konto i olika finansföretag någon gång under de två senaste åren överstigit 500 000 kronor?
13. I Riksgäldens ansvar ligger att informera om hur insättningsgarantin fungerar. Hur skulle du själv vilja ta del av sådan information från Riksgälden, skulle det vara t. ex. från din bank, brevledes, på internet t.ex. Riksgäldens webbplats eller via massmedier t. ex. via TV, radio, tidningar eller via sociala medier eller på något annat sätt?

3.1.1 Konfidensintervall och signifikansnivåer

I rapporten används genomgående 95 % signifikansnivåer. I medföljande bilagor finns tabeller över resultatet dels på totalnivå men även uppdelat efter flertal bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, utbildning, bostadsort etc. I tabellerna har signifikanta skillnader markerats med ett + eller – beroende på om resultatet skiljer sig positivt eller negativt gentemot komplementgruppen. Nedan presenteras några exempel på konfidensintervall på en 95% konfidensnivå:

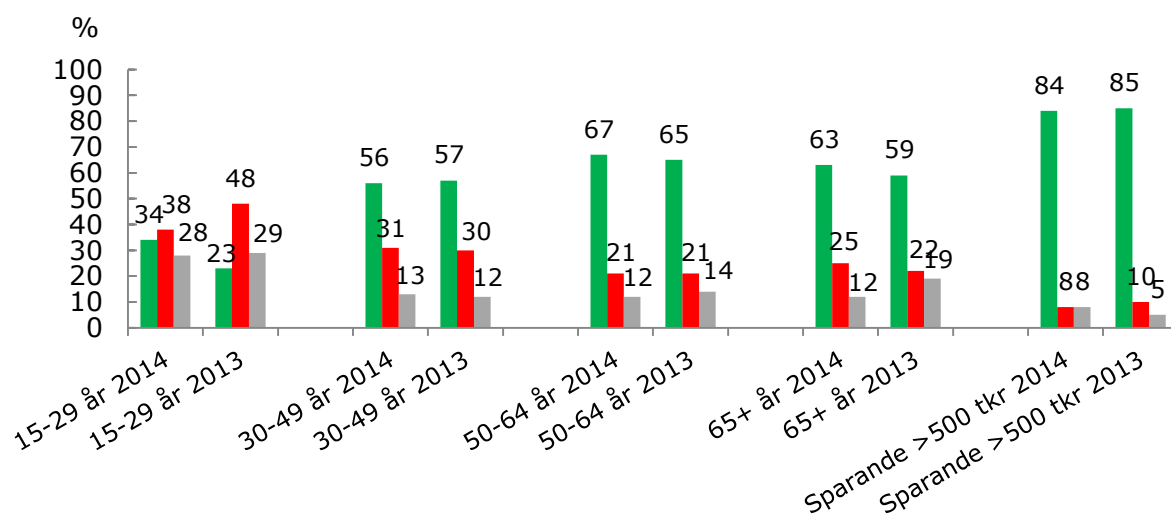
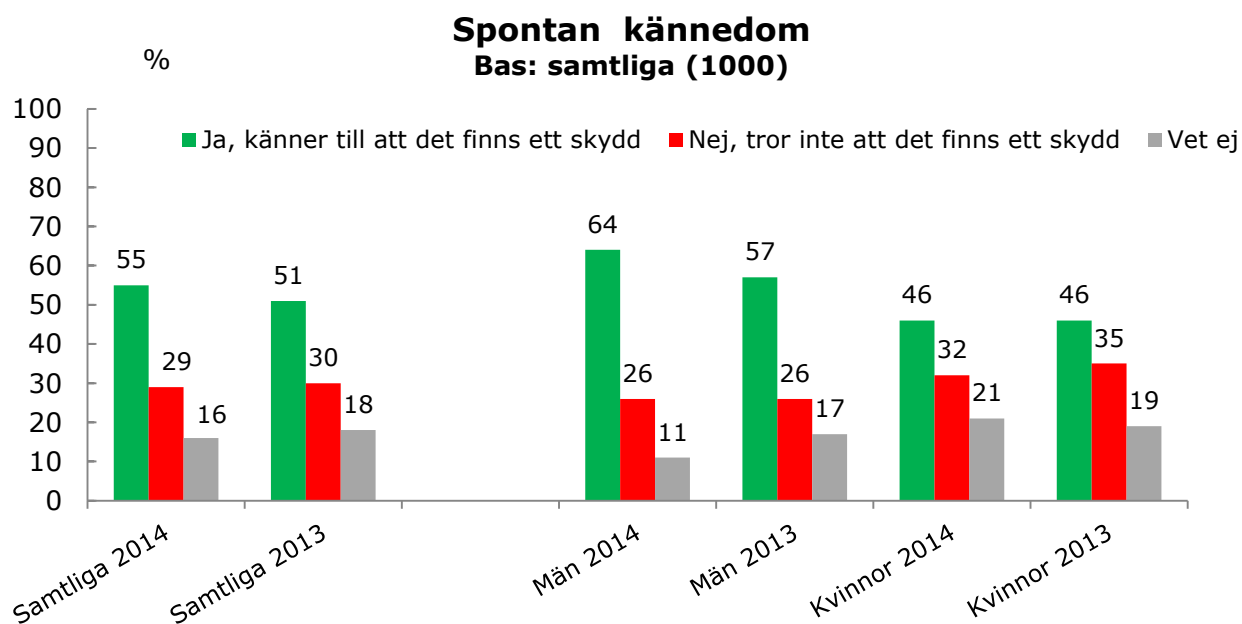
1 000 intervjuer	500 intervjuer
ca 10 %: 8 – 10 %	ca 10% 7,5 – 12, 5 %
ca 20 %: 17,5 – 22,5 %	ca 20 %: 16,5 - 23,5 %
ca 30 %: 27 - 33 %	ca 30 %: 26 – 34 %
ca 40 %: 37 – 43 %	ca 40 %: 35,7 – 44, 3 %
ca 50 %: 47 – 53 %	ca 50 %: 45,5 – 54-5 %

4. Presentation av undersökningsresultat

4.1 Spontan kännedom

I mätningen svarar ungefär hälften (55 %) av de tillfrågade spontant att de tror att det finns ett skydd för penninginsättningar på bankkonto om banken eller finansföretaget skulle gå i konkurs, en andel som låg på 51 % 2013. Relativt många, närmare en tredjedel (29 %) svarar dock att de *inte* tror att det finns något skydd som gör det möjligt för spararna att få tillbaka insatta pengar (30 % 2013).

Den spontana kännedomen om insättningsgarantin är som i föregående undersökning sämre bland de yngre. Bland 15–29 åringar känner 34 % till att det finns ett skydd och 38 % av de unga svarar att de *inte* tror att det finns något sådant skydd. Jämfört med 2013 års undersökning är det dock en signifikant

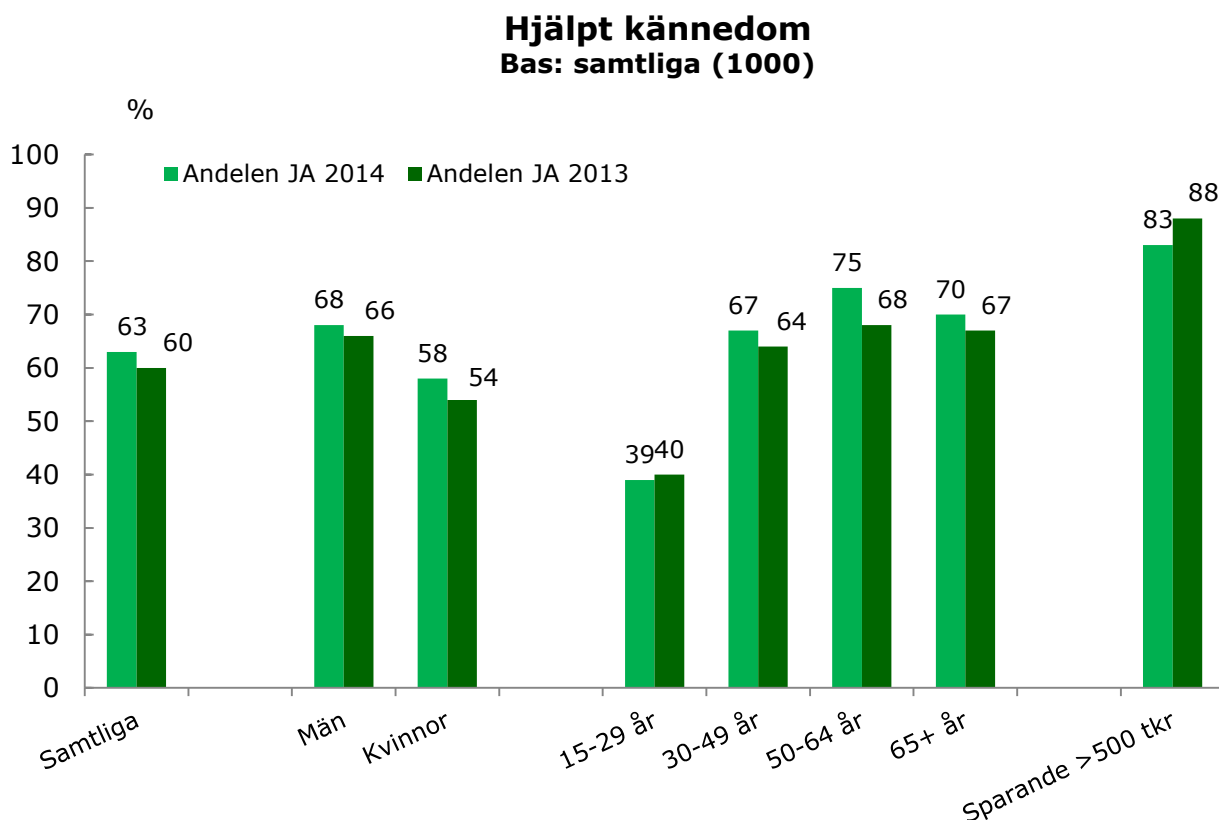
ökning i spontan kännedom bland de yngre; 23 % uppgav 2013 att de känner till att det finns ett skydd, en andel som ökat till 34 % 2014.

Om vi tittar på kännedomen bland män och kvinnor är det män som i störst utsträckning spontant känner till att det finns ett skydd för penninginsättningar; 64 % bland män respektive 46 % bland kvinnor. Kännedomen bland män har ökat signifikant jämfört med 2013 års undersökning, från 57 % till 64 %. Även bland personer som någon gång under de senaste två åren har eller har haft ett personligt sparande som har överstigit 500 000 kronor, är den spontana kännedomen betydligt hög; 84 % (2013: 85 %).

Utöver män, personer över 29 år och personer med sparande som överstiger (eller har överstigit) 500 000 kronor under de senaste två åren är den spontana kännedomen även större bland tjänstemän. Tvärtom, har kvinnor, unga (15-29 år) och personer med arbetaryrken signifikant lägre kännedom om att det finns skydd för penninginsättningar på bank eller finansföretag.

4.2 Hjälpst kännedom

Vid en förklaring av begreppet insättningsgaranti uppgav 63 % bland de tillfrågade att de hört talas om detta. 2013 låg denna andel på 60 %. Som i 2013 års undersökning är det generellt fler som uppgav att de känner till insättningsgarantin efter att de har fått begreppet förklarat för sig jämfört med den spontana kännedomen. Dock kvarstår skillnader mellan exempelvis män och kvinnor där kvinnor fortsatt uppvisar en lägre kännedomsgrad för insättningsgarantin än män. 58 % bland kvinnor uppgav att de har

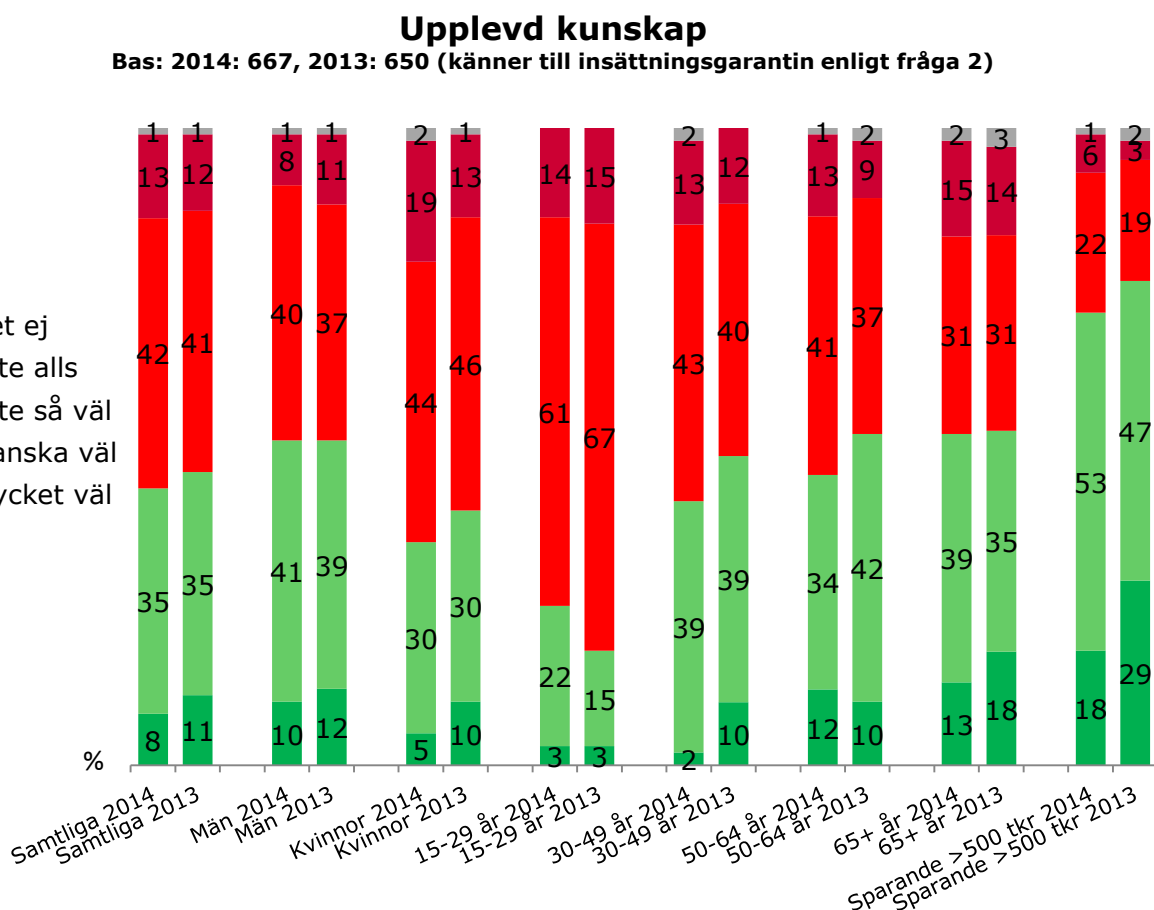
hört talas om insättningsgarantin, en andel som ligger på 68 % bland män.

Fler äldre, 50-64 år och 65+ år, uppger att de har hört talas om insättningsgarantin när de får begreppet förklarad för sig jämfört med deras spontana kännedom. 75 % bland personer i åldrarna 50-64 år svarar att de har hört talas om insättningsgarantin efter erinran, att jämföra med 67 % som spontant tror att det finns ett skydd för penninginsättningar på bankkonto eller finansinstitut. 70 % av de äldsta respondenterna svarar att de har hört talas om insättningsgarantin, att jämföra med 63 % som spontant tror att det finns ett skydd. Även efter förklaring av begreppet insättningsgaranti kvarstår stora skillnader mellan de yngsta i populationen och personer äldre än 29 år.

För denna fråga finns det inga signifikanta skillnader jämfört med 2013 års undersökning.

4.3 Upplevd kunskap

Personer som uppger att de känner till insättningsgarantin efter att ha fått begreppet förklarad för sig får frågan om hur väl de anser sig känna till insättningsgarantin. Den tillfrågade får vid intervjutillfället svarsalternativen upplästa och kan svara *inte alls*, *inte särskilt väl*, *ganska väl* eller *mycket väl*. Möjlighet finns även till att besvara frågan med *vet ej* men detta alternativ har inte lästs upp för intervjupersonen.

Bland samtliga tillfrågade anser 43 % sig ha goda kunskaper om insättningsgarantin jämfört med 55 % som anser sig ha mindre bra kunskaper. 2013 låg dessa andelar på 46 % respektive 53 %. Det är dock viktigt att notera att endast personer som efter erinran känner till insättningsgarantin har besvarat

frågan. Det innebär att de personer som inte känner till insättningsgarantin enligt fråga 2 har exkluderats vilket påverkar svarsandelarna. Om även dessa personer besvarat frågan hade fördelningen med stor säkerhet sett annorlunda ut med en betydligt starkare övervikt av personer med liten kännedom om insättningsgarantin.

Som i tidigare frågor finns det även här skillnader mellan kvinnor och män samt mellan unga och personer äldre än 29 år. En större andel män än kvinnor (51 % vs 35 %) uppger att de känner till insättningsgarantin *ganska* eller *mycket väl*. De unga, 15-29 år, utmärker sig återigen mycket från övriga åldersgrupper. Endast 25 % av 15-29 åringarna uppger att de känner till insättningsgarantin *ganska* eller *mycket väl* vilket är en betydligt lägre andel jämfört med de äldre åldersgrupperna. Andelen som har svarat *ganska väl* bland personer upp till 29 år har dock ökat signifikant jämfört med 2013 års undersökning; från 15 % till 22 %.

Sju av tio (71 %) bland de personer vars sparande överstigit 500 000 kronor någon gång under de två senaste åren uppger att de har goda kunskaper om insättningsgarantin. I denna grupp har andelen som svarat *mycket väl* minskat från 29 % 2013 till 18 % 2014; en statistisk säkerställd nergång.

4.4 Faktisk kunskap

I undersökningen ställs ett antal kunskapsfrågor. Rätt svar ger ett visst antal poäng där vissa svar väger tyngre än andra. En person kan maximalt få 100 poäng om denne svarar rätt på samtliga frågor.

Kunskapsfrågorna har enbart ställts till de personer som tidigare uppgett att de har hört talas om insättningsgarantin. De personer som inte känner till insättningsgarantin efter erinran får i indexeringen 0 poäng. Det vill säga, alla tillfrågade inkluderas i indexeringen, även de som inte har besvarat kunskapsfrågorna. Nästan samtliga av de personer med 0 poäng har automatiskt fått det genom att de inte känner till insättningsgarantin. Endast ett fåtal har fått 0 poäng genom att svara fel på samtliga frågor.

I tabellen nedan presenteras fördelningen av kunskapspoäng dels på totalnivå, dels uppdelat på bakgrundsvariablerna kön, ålder och sparande. Som 2013 års undersökning visar resultatet tydligt att befolkningen i allmänhet har mycket bristande kunskaper gällande reglering av och ansvar för insättningsgarantin. Drygt sex av tio (64 %) av svenskarna har mycket dåliga kunskaper om insättningsgarantin, 28 % har ganska dåliga kunskaper. Dessa andelar ligger på samma nivå som i föregående undersökning. Medelpoängen bland befolkningen är 21 av 100 poäng vilket tyder på låga kunskapsnivåer när det gäller insättningsgarantin.

Som tidigare nämnts får personer som inte har hört talas om insättningsgarantin automatiskt 0 poäng i kunskapsindexeringen. Detta innebär att medelvärdet påverkas i negativ riktning av en stor andel personer som inte känner till insättningsgarantin. Om dessa personer exkluderas ökar medelpoängen något. Medelpoängen för enbart de personer som känner till insättningsgarantin är 32 av 100 poäng.

Kunskapsindex 2014	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65- år	Sparande >500 tkr
Mycket bra kunskaper (75p-100p)	1 %	1+ %	0- %	0 %	0 %	2 %	1 %	3 %
Ganska bra kunskaper (50p-74p)	7 %	9 %	6 %	2- %	8 %	10 %	10+ %	15 %
Ganska dåliga kunskaper (25p-49p)	28 %	33+ %	23- %	18- %	30 %	35+ %	28 %	37 %
Mycket dåliga kunskaper (0p-24p)	64 %	56- %	71+ %	79+ %	62 %	53- %	61 %	45 %
Snittpoäng	21	24+	17-	11-	22	26+	23	32

Kunskapsindex 2013	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65- år	Sparande >500 tkr
Mycket bra kunskaper (75p-100p)	1 %	2 %	1 %	1 %	2 %	1 %	1 %	3 %
Ganska bra kunskaper (50p-74p)	7 %	9 %	6 %	5 %	7 %	7 %	9 %	14 %
Ganska dåliga kunskaper (25p-49p)	28 %	30 %	27 %	20- %	36+ %	28 %	26 %	42 %
Mycket dåliga kunskaper (0p-24p)	64 %	60- %	67+ %	74+ %	56- %	64 %	64 %	41 %
Snittpoäng	20	23+	18-	14-	23+	21	22	34

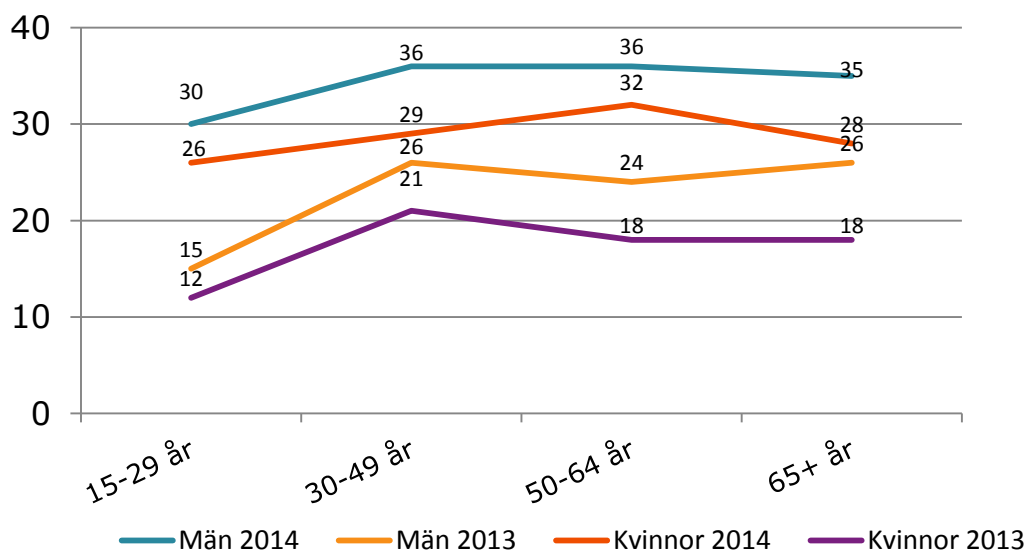
Kvinnor och unga har generellt lägre kunskaper om insättningsgarantin. I dessa undergrupper ser vi att medelpoängen är lägre jämfört med övriga grupper. Andelen med mycket dåliga kunskaper är större bland kvinnor och unga.

Bland de tillfrågade med ett sparande på mer än 500 000 kr har ungefär en av fem goda kunskaper om insättningsgarantin (18 %).

Det går inte att se några väsentliga skillnader emellan de två mätningssären för de flesta undergrupper, förutom för personer 50-64 år där det är en signifikant nergång bland de som har mycket dåliga kunskaper (från 64 % 2013 till 53 % 2014).

Vid en jämförelse mellan åldersgrupperna ser vi att det är män mellan 30-64 år samt kvinnor 50-64 år som har bäst kunskaper om insättningsgarantin. I 2013 års undersökning var det personer 30-49 år som

Kunskapsindex - Medelvärden

hade bäst kunskaper.

I tabellen nedan visas andelen rätt svar per fråga, det korrekta svaret är inskrivet i parentes efter frågan.

Resultaten nedan skiljer sig inte nämnvärdig från resultaten 2013. Det är fortfarande gällande hur stort belopp som skyddas av insättningsgarantin och efter hur många dagar insättningsgarantin enligt lag ska vara utbetald som svenskarna har särskilt låga kunskaper om. Som i föregående mätning tyder resultatet även på att det finns bristande kunskaper i vissa avseenden gällande vilka företag och sparandeformer som omfattas av insättningsgarantin. Bland personer med sparande som överstigit eller överstiger 500 000 kr är det signifikant flera (jämfört med andra grupper) som svarar rätt när det gäller om fondbolag omfattas av insättningsgarantin.

Basen för nedanstående frågor är 667 intervjuer 2014, 650 intervjuer 2013, dvs de personer som uppgett att de känner till insättningsgarantin. Personer som inte känner till insättningsgarantin enligt fråga 2 är exkluderade.

Kunskapsfråga 2014	Maxpoäng per fråga	Andel rätt svar - samtliga	Andel rätt svar - Sparande >500 tkr
Hur stort belopp tror du skyddas av insättningsgarantin? (100 000 euro/800-950 tkr)	25	6 %	17 %
Tror du att beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank? (Per person och bank)	25	47 %	56 %
Vilka företag omfattas av insättningsgarantin...?	10		
Banker (ja)	2	94 %	97 %
Kreditmarknadsföretag (ja)	2	18 %	17 %
Värdepappersbolag (ja)	2	40 %	30 %
Försäkringsbolag (nej)	2	34 %	43 %
Fondbolag (nej)	2	45 %	57 %
Vilka sparformer omfattas av insättningsgarantin?	10		
Lönkonto (ja)	2	85 %	89 %
Sparkonto (ja)	2	92 %	92 %
Individuellt pensionssparande i bank (nej)	2	17 %	20 %
Fondsparande (nej)	2	43 %	54 %
Pensionssparande utanför bank (nej)	2	67 %	75 %
Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som företag eller andra juridiska personer? (Privatpersoner och juridiska personer)	5	41 %	31 %
Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetald till spararna? (20 dagar)	15	13 %	12 %
Vet du vem som hanterar insättningsgarantin? (Staten)	5	70 %	80 %
Vet du vilken myndighet? (Riksgälden)	5	24 %	21 %
Totalt	100		

Kunskapsfråga 2013	Maxpoäng per fråga	Andel rätt svar - samtliga	Andel rätt svar - Sparande >500 tkr
Hur stort belopp tror du skyddas av insättningsgarantin? (100 000 euro/800-950 tkr)	25	6 %	18 %
Tror du att beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank? (Per person och bank)	25	47 %	57 %
Vilka företag omfattas av insättningsgarantin...?	10		
Banker (ja)	2	94 %	98 %
Kreditmarknadsföretag (ja)	2	14 %	12 %
Värdepappersbolag (ja)	2	35 %	28 %
Försäkringsbolag (nej)	2	32 %	38 %
Fondbolag (nej)	2	50 %	28 %
Vilka sparformer omfattas av insättningsgarantin?	10		
Lönekonto (ja)	2	87%	88 %
Sparkonto (ja)	2	94 %	98 %
Individuellt pensionssparande i bank (nej)	2	17 %	15 %
Fondsparande (nej)	2	46 %	48 %
Pensionssparande utanför bank (nej)	2	66 %	65 %
Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som företag eller andra juridiska personer? (Privatpersoner och juridiska personer)	5	39 %	37 %
Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetald till spararna? (20 dagar)	15	14 %	8 %
Vet du vem som hanterar insättningsgarantin? (Staten)	5	70 %	81 %
Vet du vilken myndighet? (Riksgälden)	5	28 %	24 %
Totalt	100		

Belopp som skyddas av insättningsgarantin

De tillfrågade får i undersökningen fritt svara hur stort belopp de tror omfattas av insättningsgarantin. Den tillfrågade kan välja att svara antingen i svenska kronor eller i euro. 6 % bland de personer som känner till insättningsgarantin svarar den korrekta summan som skyddas; 5 % svarar 100 000 euro och 1 % i svenska kronor där rätt svar räknas inom intervallet 800 000 – 950 000 kronor (oförändrade andelar jämfört med 2013).

Män (8 %), i större utsträckning än kvinnor (1 %), ger rätt svar i euro, däremot är det en större andel kvinnor än män som ger rätt svar i kronor. Andelen "vet ej" svar är mycket stor i frågan, framförallt bland kvinnor (43 %) samt personer 15-29 år (45 %).

Bland de personer som någon gång under de två senaste åren har eller haft ett sparande som överstiger 500 000 kronor vet 17 % hur stort belopp insättningsgarantin täcker. Av dem svarar 15 % att skyddet gäller 100 000 euro medan 2 % nämner ett belopp inom det korrekta intervallet i svenska kronor.

9 % av personerna i åldern 65+ år uppger det korrekta beloppet i euro, en signifikant skillnad i jämförelse med de andra ålderskategorierna.

Vid jämförelse med föregående års undersökning hittas inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna när det gäller de korrekta svaren.

Vem som skyddas

Insättningsgarantin skyddar penninginsättningar upp till 100 000 euro per person och bank vilket närmare hälften av svenskarna känner till (47 %, oförändrad jmf med 2013). Andelen personer som svarar rätt om att skyddet gäller per person och bank är större bland män (53 %) än kvinnor (39 %), det finns dock ingen signifikant skillnad mellan ålderskategorierna.

Fler än hälften (56 %) av de personer som under de senaste två åren har haft ett sparande som överstiger 500 000 kronor känner till att insättningsgarantin gäller per person och bank (57 % 2013).

Vid jämförelse med föregående mätning hittas inga signifikanta skillnader mellan undergrupperna när det gäller det korrekta svaret.

Företag som omfattas

Majoriteten (94 %) av de tillfrågade uppger att *banker* omfattas av insättningsgarantin (samma andel 2013). Det är inga större skillnader i andelarna bland män och kvinnor som anger detta. Däremot representeras 65+ åringar i högre utsträckning än andra ålderskategorier bland de som uppger att banker inte omfattas av insättningsgarantin.

Fyra av tio respondenter svarar att de tror att insättningsgarantin omfattar *värdepappersbolag*, en andel som låg på 35 % 2013. Andelen personer som svarar rätt på frågan är större bland 30-49 åringar (53 %) och de som svarat fel är större bland personer 50-64 år och 65+.

Endast 18 % känner till att även *kreditmarknadsföretag* omfattas av insättningsgarantin, dock är detta en signifikant ökning från föregående mätning (14 %). Jämfört med övriga åldersgrupper svarar signifikant flera personer 65 år och äldre *vet ej* på denna fråga (24 %).

Försäkringsbolag och *fondbolag* omfattas inte av insättningsgarantin. Nära sex av tio (58 %, 2013: 60 %) tror att försäkringsbolag också omfattas av insättningsgarantin, trots att så inte är fallet. Fondbolag omfattas heller inte av insättningsgarantin, men 45 % bland de tillfrågade tror detta, en signifikant ökning jämfört med 2013 års undersökning (39 %). Andelen personer som tror att fondbolag omfattas är större bland personer 15-29 år (57 %) och 30-49 år (56 %) än övriga åldersgrupper. Den äldsta ålderskategorin uppger i störst utsträckning rätt svar på frågan gällande fondbolag (54 %).

Inga signifikanta skillnader mellan män och kvinnor går att finna bland de som svarar rätt på frågan angående försäkrings- och fondbolag. En högre andel äldre 50-64 åringar uppger att försäkringsbolag inte skyddas jämfört med de andra (42 %).

Sparformer som omfattas

Majoriteten av de tillfrågade ger rätt svar gällande att sparkonto (92 %) och lönekonto (85 %) omfattas av insättningsgarantin. 2013 låg dessa andelar på 94 % respektive 87 %. Som i 2013 års undersökning svarar en större andel män än kvinnor rätt när det gäller sparkonto och lönekonto. Det är en signifikant större andel bland personer 50-64 år som ger rätt svar när det gäller lönekonto (91 %). Äldre 65+ år, tror i mindre utsträckning än övriga åldersgrupper att lönekonto omfattas av insättningsgarantin. Drygt fyra av tio (43 %) uppger rätt svar om att fondsparande inte omfattas av insättningsgarantin.

Kunskaperna om att individuellt pensionssparande i bank inte täcks av insättningsgarantin är sämre bland befolkningen. Majoriteten av de tillfrågade (77 %) ger fel svar när det gäller individuellt pensionssparande i bank. Personer äldre än 65 år vet i större utsträckning än övriga åldersgrupper att insättningsgarantin inte gäller det individuella pensionssparande.

Svaren bland de tillfrågade med stort sparande, 500 000 kronor eller mer, skiljer sig inte i någon större utsträckning från fördelningen på totalnivå.

Inga väsentliga skillnader från föregående mätning, då det enbart handlar om 1-3 procentenheter som skiljer mellan mätningarna åt.

Vem insättningsgarantin gäller, utbetalning och ansvarig myndighet

41 % bland de som känner till insättningsgarantin känner till att den skyddar både privatpersoner och juridiska personer (2013: 39 %). Kvinnor känner i större utsträckning än män till att både juridiska personer och privatpersoner skyddas av insättningsgarantin (46 % vs 37 %). Totalt känner sju av tio till att det är staten som hanterar insättningsgarantin (oförändrad andel jämfört med 2013). Fler män än kvinnor uppger däremot att det är staten som hanterar skyddet för penninginsättningar (74 % vs 66 %).

Bland de som känner till att det är staten som hanterar insättningsgarantin uppger 24 % att det är Riksgälden som är ansvarig för detta (2013: 28 %). En större andel män (29 %) än kvinnor (17 %) svarar Riksgälden på denna fråga.

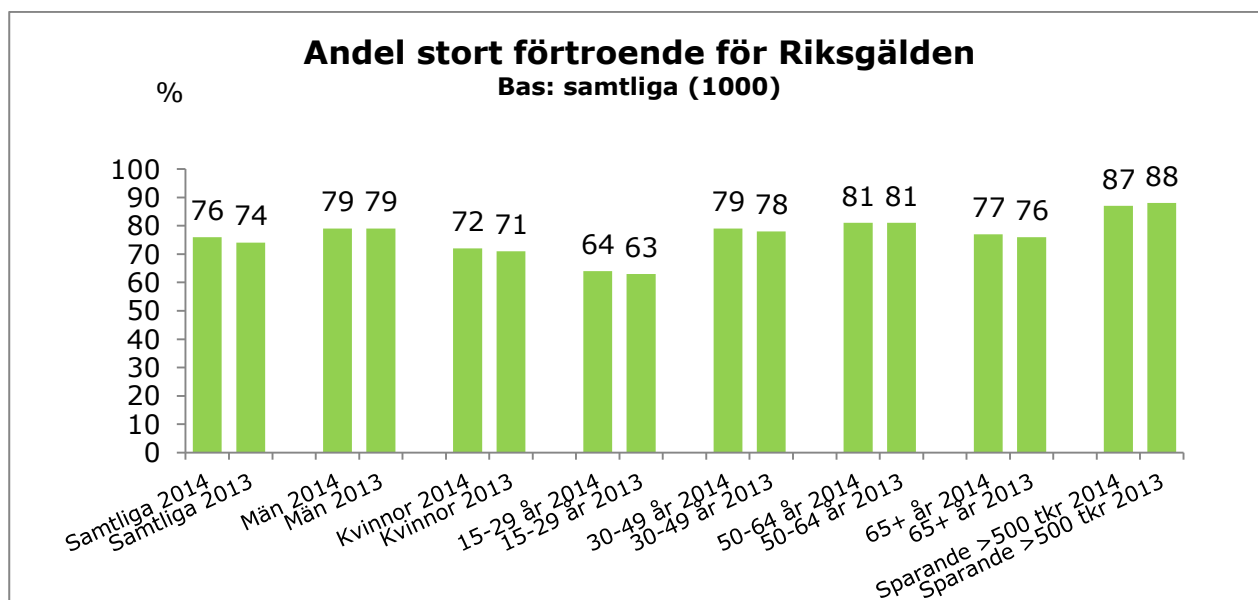
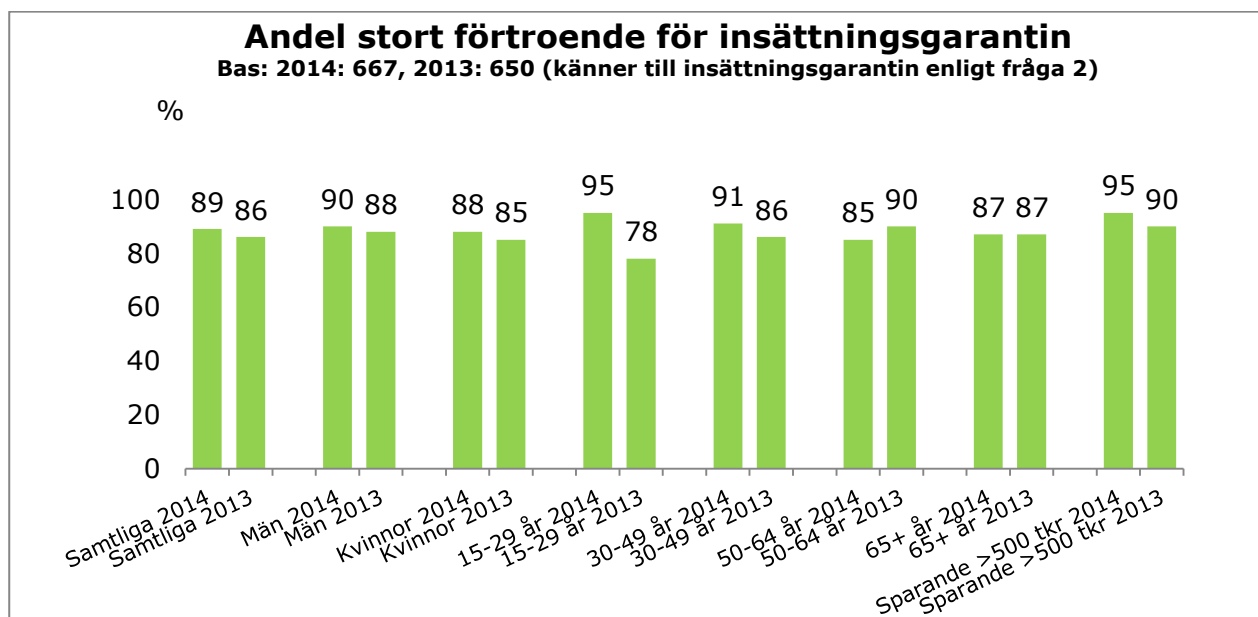
Utbetalningen ska ske inom 20 dagar efter en eventuell konkurs och 13 % svarar inom rätt intervall, 15-30 dagar (2013: 14 %).

4.5 Förtroende för Riksgälden och insättningsgarantin

Förtroende för att få tillbaka insatta pengar från insättningsgarantin är som i undersökningen 2013 generellt mycket stort bland befolkningen. Närmare nio av tio (89 %) bland personer med kännedom om insättningsgarantin uppger att de har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för att de skulle få tillbaka pengar från insättningsgarantin vid en konkurs (86 % 2013). Bland 15-29 åringar uppger en signifikant större andel i årets undersökning jämfört med förra årets mätning att de har stort förtroende för insättningsgarantin (95 % vs 78 %).

Även för Riksgälden som myndighet har de tillfrågade högt förtroende; ungefär tre av fyra (76 %) har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för Riksgälden. Bland kvinnor (72 %), men särskilt bland unga 15-29 år finns det en något lägre andel som har stort förtroende för Riksgälden (64 % *ganska* eller *mycket*

stort). Särskilt män i åldern 50-64 år har ett stort förtroende för Riksgälden; 86 % har ett *ganska* eller *mycket stort* förtroende.

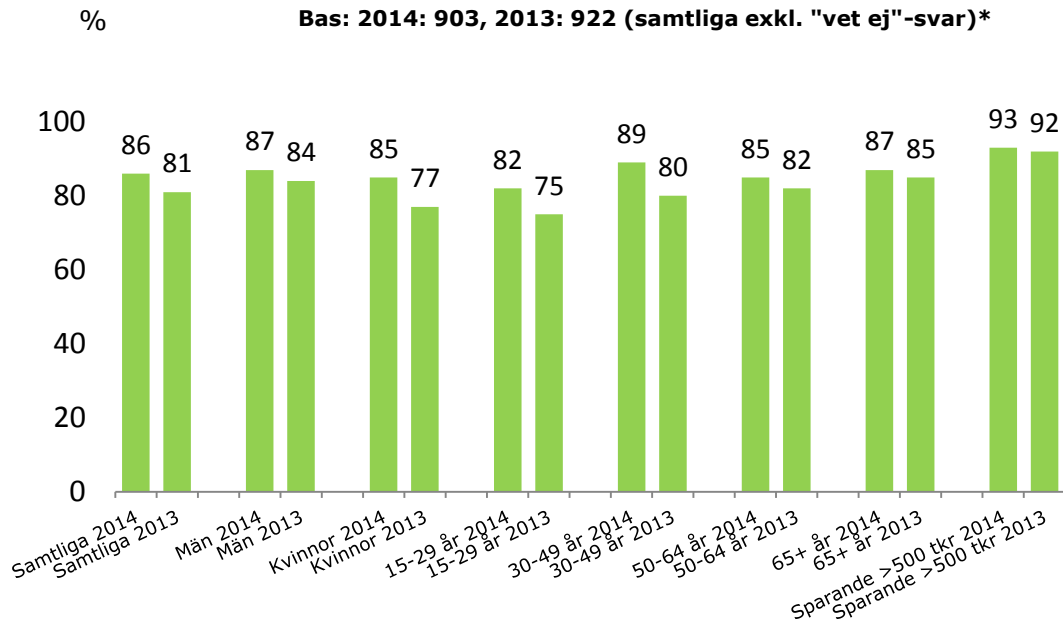

För att få en samlad bild av förtroendet för insättningsgarantin och Riksgälden har resultaten slagits samman i det diagram som visas nedan. Förtroendevariabeln består i första hand av förtroende för insättningsgarantin men om denna uppgift saknas ersätts detta med förtroendet för Riksgälden. Notera att enbart personer med stort förtroende visas i diagrammet. Det innebär att en person med litet förtroende för insättningsgarantin inkluderas i den grupp med litet förtroende i den sammanslagna variabeln även om personen i fråga har starkt förtroende för Riksgälden.

Observera att förtroende mäts i två olika dimensioner i diagrammet nedan, där antingen förtroende för insättningsgarantin eller förtroende för Riksgälden används. Detta påverkar andelen med stort förtroende vilket gör att resultatet skiljer sig från de diagram där förtroendevariablerna mäts för sig (se ovan). Tolkningar av det sammanslagna resultatet bör av denna anledning göras med viss försiktighet.

Andel stort förtroende

Bas: 2014: 903, 2013: 922 (samtliga exkl. "vet ej"-svar)*

*Endast aktiva svar ingår i basen. Ej aktiva svar som *ej svar* eller *vet ej* i frågan om förtroende för insättningsgarantin har i första hand ersatts med svar om förtroende för Riksgälden. Har personen även svarat *vet ej* när det gäller förtroende för Riksgälden har svaret exkluderats ur basen.

4.6 Information om insättningsgarantin

I slutet av intervjun har deltagarna fått svara på vilket eller vilka sätt de helst vill få information om insättningsgarantin. Den tillfrågade har haft möjlighet att ge flera svar.

Vanligast är att man vill bli informerad om insättningsgarantin från sin bank (46 %) följt av att information skickas ut via brev (33 %) – samma sätt som i störst utsträckning nämndes 2013. Unga 15-29 år samt personer med sparande på mer enn 500 000 kr uppger i signifikant större utsträckning i årets undersökning jämfört med 2013 års undersökning att de vill bli informerade via sin bank.

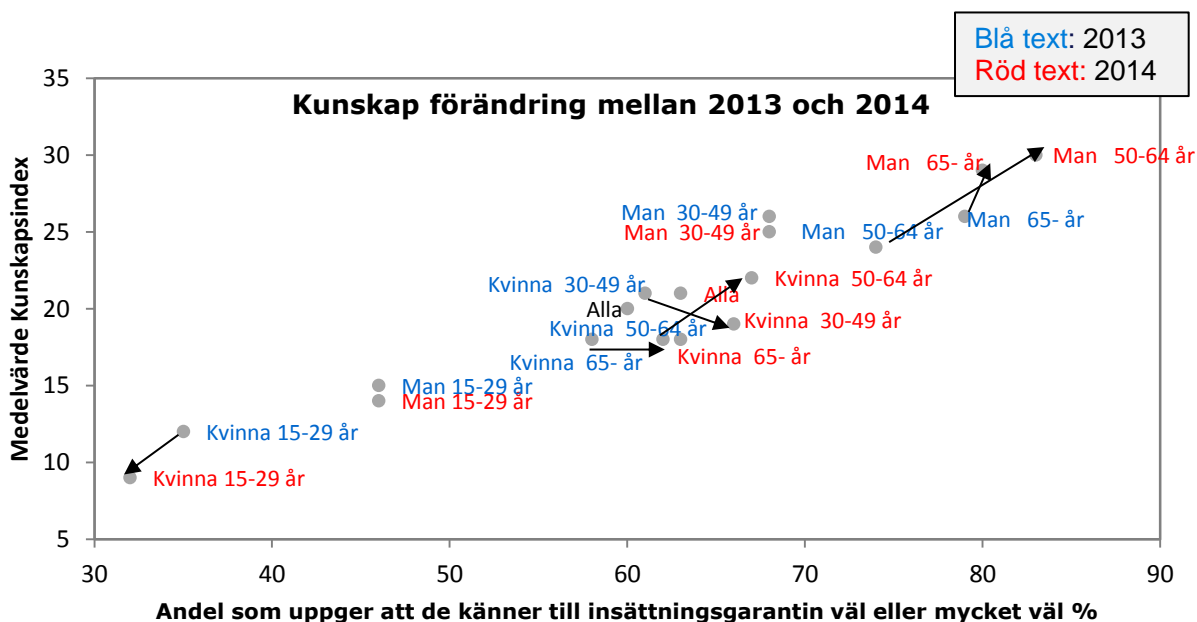
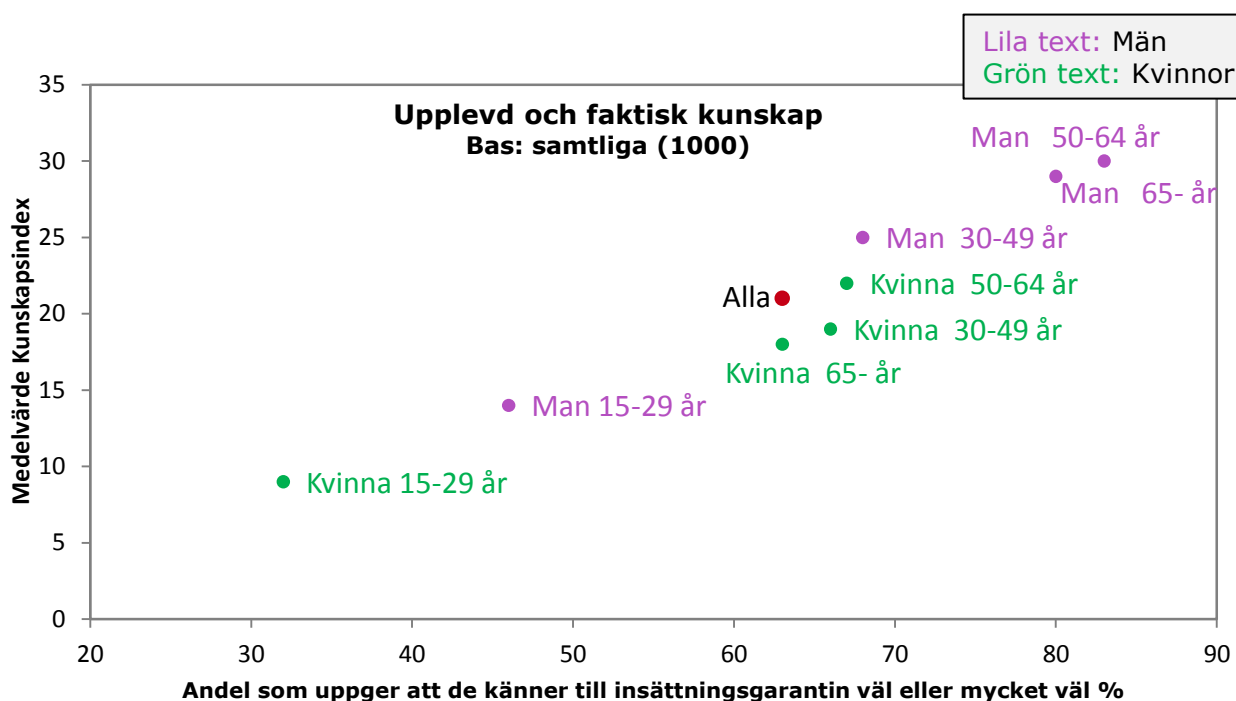
Informationskälla 2014	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65- år	Sparande >500 tkr
Via din bank/finansföretag	46 %	45 %	48 %	53 %	49 %	41 %	40- %	50 %
Brevledes	30 %	27 %	33 %	23- %	30 %	35 %	32 %	34 %
Internet, t.ex. Riksgäldens webbplats	25 %	28+ %	21- %	33+ %	28 %	21 %	14- %	28 %
TV	16 %	14 %	17 %	15 %	16 %	17 %	14 %	12 %
Dagstidning	9 %	7 %	11 %	5 %	11 %	11 %	9 %	9 %
Radio	11 %	10 %	12 %	10 %	10 %	14 %	9 %	10 %
Sociala medier	7 %	7 %	8 %	11+ %	6 %	7 %	3- %	5 %
Annat sätt	2 %	1 %	2 %	0 %	2 %	2 %	2 %	3 %
Vet ej	3 %	3 %	4 %	2 %	2 %	2 %	8+ %	2 %

Informationskälla 2013	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65- år	Sparande >500 tkr
Via din bank/finansföretag	44 %	43 %	46 %	39 %	50+ %	47 %	39- %	39 %
Brevledes	35 %	34 %	35 %	33 %	32 %	36 %	39+ %	33 %
Internet, t.ex. Riksgäldens webbplats	25 %	29+ %	22- %	27 %	31+ %	25 %	15- %	28 %
TV	19 %	17+ %	20 %	17 %	23+ %	17 %	16 %	18 %
Dagstidning	15 %	12- %	17+ %	15 %	15 %	11 %	16 %	15 %
Radio	13 %	11 %	15 %	12 %	15 %	12 %	12 %	10 %
Sociala medier	9 %	7- %	11+ %	15+ %	10 %	6 %	3- %	6 %
Annat sätt	3 %	4 %	2 %	4 %	3 %	3 %	0- %	3 %
Vet ej	3 %	3 %	3 %	3 %	1 %	2 %	6+ %	4 %

4.7 Kunskap och förtroende

En djupare analys av målgruppens kunskaper om insättningsgarantin visar på ett starkt samband mellan upplevd och faktisk kunskapsnivå. Upplevd kunskap mäts utifrån hur väl personen själv anser sig känna till insättningsgarantin (se fråga 3). Den faktiska kunskapen definieras som delmålgruppens medelpoäng i kunskapsindexeringen.

Det finns en stor spridning mellan åldersgrupperna när det gäller upplevd och faktiskt kunskap. Personer 30 år och äldre anser att de har goda eller relativt goda kunskaper om insättningsgarantin medan de yngre 15-29 år i mindre utsträckning uppfattar att de har det. Detta gäller särskilt kvinnor 15-29 år. De yngre, 15-29 år, är dock i större utsträckning än övriga åldersgrupper medvetna om sin låga kunskap om insättningsgarantin (yngre kvinnor mer än män), medan särskilt män 50-64 år samt även män 65 år och äldre uppskattar sin kunskap som något högre än den egentligen är. Kvinnor 30 år och äldre samt män 30-49 år värderar också sin kunskap som högre än den egentligen är.

Om vi jämför årets resultat med förra årets undersökning när det gäller den upplevda och faktiska kunskapen ser vi att särskilt män 50-64 år uppskattar att de har betydligt bättre kunskap än 2013 men också att de har en högre faktisk kunskap. Män äldre än 65 år har ungefär samma uppfattning som 2013 av sin kunskap men en bättre faktisk kunskap. Kvinnor 30-49 år anser i större utsträckning än 2013 att de har god kunskap medan den faktiska kunskapen är lägre. Äldre kvinnor 65+ uppfattar 2014 sin kunskap som bättre än 2013, medan yngre kvinnor 15-29 år upplever den som sämre.

Segmenteringsmodellen nedan visar hur fördelningen ser ut mellan förtroende och faktiska kunskaper.

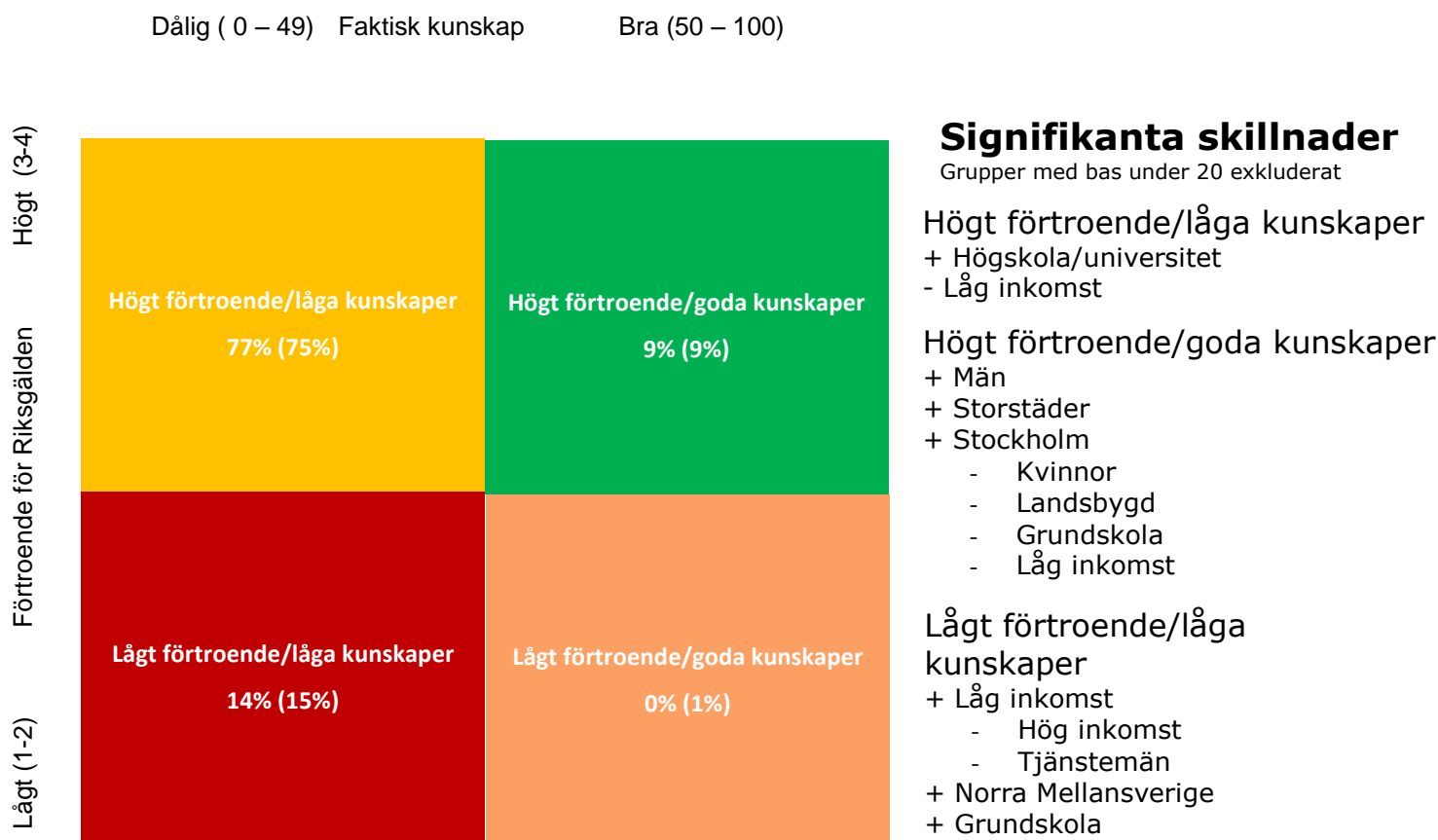
Den kritiska punkten är bristande kunskaper om insättningsgarantin snarare än förtroendet för systemet som sådant. Resultatet tyder på ett visst samband mellan förtroende och en individs faktiska kunskaper.

Exempelvis har en mindre andel låginkomsttagare och grundskoleutbildade stort förtroende för insättningsgarantin eller Riksgälden och de har även generellt lägre kunskaper. Däremot är förtroendet starkt även bland dem som har små eller inga kunskaper alls om insättningsgarantin. Det vill säga, trots bristande kunskaper om gällande regelverk eller ansvarig myndighet hyser populationen i allmänhet stort förtroende för det system som skyddar besparingar vid en eventuell konkurs.

De personer som har bristande kunskaper kan grovt delas in i två olika grupper. Den ena delen består av personer som överhuvudtaget inte känner till insättningsgarantin och därmed inte heller har några kunskaper om skyddet för penninginsättningar.

Den andra gruppen består av individer som känner till begreppet *insättningsgaranti* men som har bristande kunskaper om vilka lagar och regler som gäller för insättningsgarantin.

Siffror för 2013 inom parentes.

En klar majoritet av befolkningen består av personer som har högt förtroende men bristande kunskaper om insättningsgarantin. Denna grupp består av ungefär lika många kvinnor som män och skiljer sig inte heller markant ur ålderssynpunkt.

5. Slutsatser

Resultaten totalt i årets undersökning visar att kännedom, kunskap och förtroende ligger på ungefär samma nivå som föregående mätning. Resultaten skiljer sig bland olika grupper i befolkningen och som i 2013 års undersökning är kännedomen och kunskapen kring insättningsgarantin lägre bland unga och kvinnor. Vilken utbildningsnivå man har, inkomst och sparande är också faktorer som spelar in på kännedom, kunskap och i vissa fall även förtroende. Det positiva är att den spontana kännedomen har ökat bland den yngre delen av befolkningen 15-29 år.

Som i föregående undersökning är det män och personer äldre än 29 år som har en högre kunskapsnivå om insättningsgarantin jämfört med kvinnor och yngre personer 15-29 år. Den fråga där unga och kvinnor svarar rätt i större utsträckning än andra grupper är när det gäller att insättningsgarantin omfattar både juridiska personer och privatpersoner.

En ökad kännedom kan bidra till ökad kunskap och högre förtroende, men vi ser att det fortfarande är en relativt stor andel bland befolkningen som överhuvudtaget inte känner till insättningsgarantin (36 %). Kunskapsnivån är låg bland majoriteten av de tillfrågade, oavsett kön och ålder, så en eventuell kommunikationssatsning borde riktas till en bred målgrupp.

Som 2013 är det via bankerna informationen om insättningsgarantin borde förmedlas. Bland samtliga grupper är det via denna kanal man föredrar att få informationen. I gruppen med lägst kännedom, yngre personer 15-29 år, är det även betydligt flera än 2013 som uppger att de föredrar att få information via sin bank. Information via brev samt via internet är andra sätt många kan tänka sig.

Undersökningen belyser både styrkor och brister när det gäller kunskap och förtroende om insättningsgarantin. Nedan listas några av de styrkor och brister som är särskilt framträdande.

5.1 Relativa styrkor

Kännedom

Den andel bland befolkningen som har eller någon gång under det senaste 2 åren har haft ett sparande som överstigit 500 000 kronor är den grupp som har bäst kännedom om insättningsgarantin. Både den spontana och hjälpta kännedomen är som föregående år signifikant större bland personer med ett stort sparande jämfört med andra grupper.

Det positiva i årets undersökning är även att den spontana kännedomen bland män och personer 15-29 år har ökat jämfört med 2013 års undersökning.

Förtroende

En majoritet av befolkningen har stort förtroende för Riksgälden, trots dåliga kunskaper om insättningsgarantin. Detsamma gäller för insättningsgarantin; trots att en stor del av befolkningen har bristande kunskaper om insättningsgarantin är förtroendet stort för att de kommer att få tillbaka pengar vid en konkurs. Detta gäller oavsett kön och ålder. En klar majoritet bland samtliga grupper har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för såväl Riksgälden som insättningsgarantin.

5.2 Relativa brister

Kännedom

Även om den spontana kännedomen har ökat bland den yngre delen av befolkningen finns det ett stort potential för att öka kännedomen generellt i denna grupp. 15-29 åringarna känner i liten utsträckning till insättningsgarantin och har dåliga kunskaper om den. Kännedomen är särskilt låg bland yngre kvinnor men överlag är kännedomen låg bland både män och kvinnor i den yngre åldersgruppen. För att minska andelen som aldrig har hört talas om insättningsgarantin borde eventuella kommunikationsinsatser riktas mot 15-29 åringar och kvinnor. Ökad kännedom påverkar både kunskap och förtroende och är därmed en grundpelare och förutsättning för välinformerade konsumenter.

Kunskap

I vissa grupper i befolkningen upplever man att man har en bra kunskap om insättningsgarantin, men om vi tittar på den faktiska kunskapen är denna på en låg nivå överlag bland samtliga. Fler än nio av tio (92 %, oförändrad andel jämfört med 2013) av den totala andelen svarande har dåliga kunskaper om insättningsgarantin (0-49 poäng). Detta gäller en majoritet av tillfrågade oavsett kön och ålder, även om det går att finna skillnader mellan personer med olika bakgrund. Den genomsnittliga poängen för en individ i populationen är 21 poäng av 100 (2013: 20 poäng av 100).

Personer med ett sparande som överstiger eller har överstigit 500 000 kronor under de senaste två åren är den grupp där störst andel har ganska eller mycket goda kunskaper om insättningsgarantin (18 %), men även här har alltså majoriteten ganska dåliga eller dåliga kunskaper.

Undersökningen visar att det fortfarande finns ett behov av breda kommunikationssatsningar för att informera om reglering och ansvar för insättningsgarantin. Som i föregående mätning är det frågorna nedan fokuset borde ligga på, då dessa punkter i högre grad driver kunskapsindexet och är frågor som i mindre grad är känt bland befolkningen.

- *Hur stort belopp som skyddas av insättningsgarantin*
- *Hur snabbt man enligt lag ska få tillbaka sina pengar från insättningsgarantin*
- *Att garantin gäller per person och bank*

Även när det gäller vilka företag och sparformer som omfattas av insättningsgarantin finns det förbättringsmöjligheter. Det är flera i årets undersökning än föregående mätning som känner till att kreditmarknadsföretag omfattas, men andelen är fortfarande låg (18 %). Flera känner till att värdepapperbolag inkluderas, men här också finns det möjligheter för förbättring. Detsamma gäller att försäkringsbolag och fondbolag inte omfattas av insättningsgarantin. Många tror även att fondsparande och individuellt pensionssparande i bank omfattas av garantin trots att så inte är fallet. Kunskapsbrister finns således även inom dessa områden även om de frågorna inte driver kunskapsindexet i lika hög utsträckning.

Sammanfattningsvis kan vi peka på att unga, igen, utmärker sig som den mest kritiska gruppen där såväl kännedom som kunskap om insättningsgarantin är mycket låg. Generellt är dock kunskapsnivån låg bland en majoritet av befolkningen; det finns alltså stora förbättringsmöjligheter bland samtliga i populationen.